

Demografie v souvislostech I.

Demografie je věda o populacích a jejich změnách v čase. Tyto změny se odehrávají jednak přirozeně, a také pohybem mezi vymezenými regiony. Studium populace má zásadní význam pro plánování politiky státu v mnoha různých oblastech – školství, zdravotnictví, sociální péče a podobně. Podle současných teorií má vývoj v jednotlivých státech podobný průběh, a i když předpověď není lehká, lze se alespoň připravit na nejpravděpodobnější varianty vývoje.

- 1) Pro zopakování vysvětlíte následující pojmy.

Natalita	
Mortalita	
Přirozený přírůstek obyvatelstva	

- 2) Vypočítej index stáří u jednotlivých států
Následující tabulka obsahuje základní data o věkové struktuře čtyř států včetně ČR.

Stát	0–14 (v tis.)	15–64 (v tis.)	65 a více (v tis.)	Index stáří (I _s)
Niger	9 660	9 110	504	
Indie	363 810	848 520	70 060	
USA	63 040	214 390	47 690	
Česká republika	1 660	7 220	1 900	

Tab. 1: Věková struktura vybraných států v roce 2015. (Zdroj:

<http://www.nationmaster.com/country-info/stats/People/Age-distribution>)

- a) **Index stáří** představuje hodnotu vypočítanou jako poměr osob nad 65 let a osob do 15 let v populaci. Číslo násobíme stem. Hodnoty nižší než 100 ukazují na převahu skupiny do 15 let, zatímco hodnoty nad 100 převahu skupiny 65+.

$$I_s = \frac{P_{65+}}{P_{0-14}} \times 100$$

I_s – index stáří; P₆₅₊ – počet obyvatel nad 65 let; P₀₋₁₄ – počet obyvatel 0 – 14 let

- b) Přiřaďte dané texty jednotlivým státům z výběru a zařaďte je k vhodné fázi demografického přechodu. Podtrhněte v textu nejvýznamnější argument, který vás k tomuto přiřazení vedl. Pokud si chcete prohlédnout tvar jejich populační pyramidy, zkuste www.populationpyramid.net.

Stát	Text	fáze DR
	Země patří mezi nejvyspělejší země světa. Její populace zachycuje nejmodernější trendy ve vývoji (velmi nízká porodnost i úmrtnost), které ještě násobí specifický moderní vývoj. Zejména na přelomu tisíciletí zde klesl průměrný počet dětí na jednu ženu až k hodnotám kolem 1,1–1,2.	
	Tento stát je specifický svou vnitřní rozporuplností. Z hlediska populace je stále silně ovlivňován tradicemi a urbanizačními procesy. Typická je stále vysoká (i když klesající) porodnost doplněná poměrně rychle klesající úmrtností.	
	Silná imigrace je jedním z typických znaků populace tohoto státu v celé jeho historii. Ta nahrazuje klesající porodnost a je příčinou poměrně vyrovnané populační pyramidy. Jedná se o stát velmi vyspělý.	
	Jedním z cílů vlády v této zemi je zvýšit průměrný věk vstupu dívek do manželství na 18 let. Jedná se o stát s velkými problémy v dostupnosti vzdělání, pitné vody nebo jen základní lékařské péče. Průměrný počet dětí na jednu ženu dosahuje hodnot 6–7, zhruba pětina jich však zemře do 6 let věku.	

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Petr Tišl.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).